

Összegzőképpen, ha meg tudjuk azt oldani, akár egy-egy lombos ág visszametszésével azt, hogy a minimum másfél méterre kerüljenek a fásszárú növények az épülettől, úgy a nagy pelék nem fognak megtelepedni, vagy végképp elhagyják a padlást. Ne felejtjük, hogy sem talajon, sem takarás nélküli részeken, legyen az faág vagy valamilyen vezeték, nem fognak mozogni, hacsak nincsenek közvetlen életveszélyben. Ez az általunk ajánlott módszer az eddigi sokéves lakossági visszajelzések szerint, majd minden esetben valódi megoldást jelentett a nagy pelék épületektől való tartós távoltartására.

MIT TEGYEK A PADLÁSRA, PINCÉBE TÉLI ÁLOMRA BEVACKOLÓDOTT PELEKKEL?

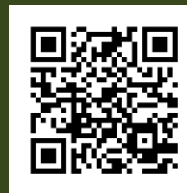
Gyakran előfordulhat, hogy az egyes peleegyedek nem a talaj repedéseibe, gyökerek, kövek alá húzódnak a téli hibernációra, hanem a sokkal könnyebben megközelíthető pincékbe, zöldségvermekbe, vagy akár borospincékbe vonulnak el. Amennyiben ilyen pelére bukkanunk, semmiképpen ne próbáljuk téli álmából felébreszteni! Ez számára egy nagyon nagy stresszt jelentene és az erőszakosan beindított ébredés - amelynek ideje akár fél napig is tarthat a hormonháztartásának feltornázása miatt - rengeteg energiát emésztene fel, ami a tavaszi túlélését igen jelentős mértékben veszélyezteti. Magyarán egy ilyen erőltetett ébresztéssel azt kockáztatjuk, hogy szegény pelénk a „visszaalvást” követően még a tavaszi természetes ébredés előtt éhen hal álmában.

Pelebarát megoldásként először arról győződjünk meg, hogy nem hagyható-e azon a helyen, abban a pozícióban az állat, ahogy rátaláltunk. A március végi, április elejei

ébredésük után ugyanis ezek a pelék, ahol jöttek, ott el is hagyják a téli alvóhelyüket, további gondot ott nem okozva. Amennyiben ez nem megoldható, úgy nagyon óvatosan, kesztyűben megfogva helyezzük egy vászonzsákba vagy kartondobozba és keressünk neki egy olyan helyet a közeli erdőben, kidőlt fatörzs, szikla alatt, ahol biztonságban végig alhatja a hátralévő téli hónapokat. Amennyiben mégis felébredne, úgy - védett állatról lévén szó – bizalommal kérjünk segítséget a területileg illetékes nemzeti park igazgatóság (www.magarnemzetiparkok.hu) ügyeleti telefonján, vagy egyéb elektronikus elérhetőségen, aki valamelyik állatmenhelyen szakszerű ellátásban tudja részesíteni a védett peléket is.

A fővárosban és környékén lakók számára ilyen jellegű segítséget jelenthet a Fővárosi Állat- és Növénykert Sünispotálja (<https://zoobudapest.com/segits-segitunk/vadallatmentes>), ahol szintén jó kezekbe kerülnek a pelék és a tavasz eljövetelével természetes élőhelyén el is engedik őket.

Pelevédelmi programunkról bővebb információt honlapunkon, a <http://erdomentok.hu/orszagos-pelevedelmi-program/> oldalon olvashatsz.

A szakmai ismertetőt összeállította: dr. Bakó Botond

Kiadványunk az Agrárminisztérium PTKF/239/4/2020 sz. Zöld Forrás pályázatának támogatásával valósult meg.

PADLÁSJÁRÓ PELÉK NYOMÁBAN

TÖBBET ÉSSZEL PELÉSSZEL!

Számos kísértethistória elindítói lehetnek azok a nagy pelék, amelyek a nyári hónapokban hívatlan és kéretlen szomszédokként beköltöznek az erdőszéli lakóépületek, hétvégi házak felső szintjeire vagy akár pincéibe. Jelen kiadványunkban szeretnénk bemutatni ezeket az időnként csörgő-zörgő, padlásokon randalírozó kisemlősöket, áttekintjük, hogy miért húzódnak be a számukra látszólag idegen, emberi környezetbe és mit tudunk tenni mi, lakók a békés távolságtartás, kármentesítés érdekében?

HOGY KERÜL AZ ERDŐLAKÓ PELE A PADLÁSRA?

De kezdjük az elején. Hazánkban három pelefaj találja meg a létfeltételeit, méghozzá a leggyakoribb, ám mégis csak ritkán szem elé kerülő mogyorós pele, a lakókörnyezetünkben talán leggyakrabban felbukkanó nagy pele és az igazi ritkaságnak számító, fokozottan védett erdei pele.

Szögezzük le, hogy ebben az esetben szinte kizárólag a nagy peléről beszélhetünk, hiszen másik két, kisebb termetű rokona, a mogyorós pele és az erdei pele esetenként a kertekbe behúzódhat ugyan – gondoljunk csak arra, hogy a mogyorós pelék mennyire szeretik a nevüket is adó csonthéjast -, de az épületek belsejébe általában nem merészkednek. Kivételt ez alól talán az jelenthet, mikor téli álomra húzódnak egy-egy elhagyatottnak tűnő pincébe, zöldségverembe. A nagy pelék viszont sokszor nagy lelkesedéssel veszik birtokukba a padlásokat, tetőtereket, sokszor nem törődve az időnkénti emberi jelenléttel sem. Ahhoz, hogy megértsük, miért választanak ilyen, szokatlan tartózkodási helyet, képzeljük el, mit jelenthet számukra a padláson való nappali élet. Talán egyetlen szóval lehet ezt körülírni: biztonságot.

A nagy pelék ugyanis természetes körülmények között elsősorban idős fák odvaiban alakítják ki fészüküket. Száraz falevelekkel, fűszálakkal varázsolják lakályossá az üregeket, amelyeknek általában csak egyetlen bejárata van. Ha eltekintünk attól, hogy milyen veszélyekkel jár egy-egy éjszakai portyázás számukra, hiszen könnyen a baglyok, kisragadozók étlapján végezhetik, az odúban való tartózkodás sem minden aggodalom nélküli dolog. Hiszen, ha a nagy pele lakta faüreg egyetlen bejáratában felbukkan egy nyuszt vagy nyest feje, nem sok esélye marad a biztos kimenekülésre. Ezzel ellentétben a padlásra egyrészt sokkal ritkábban jutnak fel a kisragadozók, másrészt, ha meg is jelennek ebben a térben, a pelecsaládnak bőven van ideje, lehetősége az elmenekülésre. Ezáltal a prédává válás esélyének nagy része pestiesen szólva ki van pipálva.

Máig tudományos talány, hogy a nagy pelék miért húzódnak be akár nyaranta is barlangokba, zombolyokba? A választ valószínűleg a fent jelzett, a ragadozókkal való találkozás elkerülésére tett viselkedési sajátosságuk adja meg.

Marad tehát az éjszakai körúton leselkedő veszély. A nagy pelék éjszakai aktivitása ugyanis két szakaszra bontható; egyrészt az alkonyattól éjfélig terjedő szakaszra, amikor elsősorban táplálkoznak, majd egy rövid, valamelyik köztes odúban eltöltött pihenő utána a "határjárás" következik, aminek keretében a saját területét, birtokát járja be és igyekszik a szomszédos nagy peléket morgással vagy akár tettel, verekedéssel is távol tartani. Mindezek portyázások alkalmával, annak érdekében, hogy minél inkább láthatatlanok maradhassanak a ragadozók előtt, igyekeznek kizárólag a fák, bokrok ágaink levéltakarásban mozogni.

MIKÉNT LEHET LEBESZÉLNI ARRÓL, HOGY A PADLÁSUNKON VERJEN TANYÁT?

Mindenekelőtt ne tévesszük szem elől azt a tényt, hogy a nagy pele a hazai jogszabályok szerint védett állat, egyedenkénti pénzben kifejezett értéke 50 000 Ft. Jogkövető állampolgárként tehát semmilyen körülmények között nem károsíthatjuk sem testi mivoltukban, sem környezetükben a védett fajokat! Ugyanakkor a pelék lakóépületben való megtelepedése, mi tagadás, időnként komoly gondot jelenthet nekünk, hiszen a gyakori kergetőzésükkel, morgásukkal keltett hanghatásukkal vagy épp a rágásukkal sok kellemetlenséget okozhatnak. A különböző rágcsálóriasztó eszközök (pl. pocokfüstölő, ultrahangos riasztó stb.) sem jelent valódi megoldást, mert részint károsíthatják a védett állatot, másrészt egy idő után a különböző hanghatásokat (ultrahangos riasztó, heavy metál zenét játszó magnó stb.) megszokják, hiszen ezek a kellemetlenségek még mindig kisebb gondot jelentenek számukra, mint a ragadozóknak való kitettség. Marad tehát a természetes megoldás. Ennél a pontnál érdemes visszaidézni, hogy a pelék alapvetően nem merészkednek le a talajra és a fák, cserjék ágain is minden esetben igyekeznek takarásban mozogni. Tehát az az elsődleges célunk, hogy meg tudjuk azt gátolni, hogy a nagy pelék ilyen feltételek mellett bejuthassanak a padlásra vagy a tetőtérbe. Sok évtizedes tapasztalatunk szerint szinte csak azokba az épületekbe telepednek meg ezek a szürkebundás rágcsálók, ahol valamilyen fa- vagy bokor ága, lombja közvetlen érintkezésben van az épülettel. A nagy pelék kiválóan tudnak ugrani és akár egy méteres távot is könnyedén átszelnek a levegőben, azonban az ennél hosszabb légi út számukra is akadályt jelent.